

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za po godine K 6. — Za Šibenik na godinu donajanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 sviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuzivo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazlike sv. Jakova. — Oglasi, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Hrvatski narode!

Tudjim upravam podložen, gospodarstveno osiromašen i prikraćen, nisi zvan, da biraš zastupstvo domovine ujedinjene i slobodne, nego pokrajine tudjem skrbništvu podložene.

Kroz malo dana imat ćeš da izabereš zastupstvo Dalmacije po izbornom redu, koji Ti ne dopušta izreći podpunu svoju volju. Imat ćeš da biraš pod pritiskom onih, koji su predstavljali većinu u zemlji i u ime njezino sa vlastodržcima mešetarili i služili im.

Nu, vidio si, da djelovanje njihovo i njihove stranke nije ni ovoj pokrajini ni ostaloj Tvojim domovini donielo koristi na nijednom polju narodnog života. Vidio si, da stranke, koje su oni stvarali, nisu Tvoju volju zastupale, nego su iz jednog zla padale u drugo, dok evo začetnici njihovi nisu u zadnje doba bili prisiljeni, da sami svoje djelo unište.

Tvoje volje, narode, nisu poštivali, vjere u Tvoju snagu nisu imali, k Tebi se nisu obraćali ni Tvoje povjerenje tražili, za to oslona u Tebi nisu imali niti ga imaju; a što još hoće da Ti se nametnu, nije nego želja i namjera, da Ti zapriječe da slobodno progovoriš i Tvoje povjerenje dadneš stranci prava složnoj i ujedinjenoj.

Ti, narode, shvaćas stranku prava, jer je ona iz Tvoje duše izašla, Ti je poznaš po izkustvu, jer je ona jedina s Tobom i u Tebi živjela, trpila i stradala. Progonjena i ozloglašivana od svakoga ona se je samo Tebi uticala i s Tobom vidala rane domovine naše, od svakoga zapuštene. Ona odavna žive u Tebi i radi bez ikakve druge nade, nego da se u Tebi i po Tebi ojača i s Tobom pristupi riešavanju velikih Tvojih potreba i oživotvorenju Tvojih narodnih i ljudskih prava.

U nedalekom vremenu riešavat će se sudbonosna pitanja za cielu Tvoju budućnost, i ako, Te to vrieme ne nadje pripravna na obranu, odvažna u navali, složna u zahtjevima, i nadalje ćeš ostati potlačen, razdvojen i podložan svim mogućim tudjinskim upravam, koje će Te kao i sada spriječavati u svakom napredku.

Stranka prava jedna i složna od Raba do Spiča, u ovim sudbonosnim i veoma teškim časovima za budućnost ciele domovine naše, smatra svojom dužnošću, da od Tebe, narode, pita i primi poslanstvo i zastupstvo Tvoje.

Ona će tražiti i raditi, da ne budeš zavisio od milosti gospodara, nego da sam sebi gospodariš i daješ.

Ona će tražiti i raditi, da u Tvojim zemlji bude Tvoj jezik gospodovao i Tvoji sinovi na upravam postavljeni.

Ona će tražiti i raditi, da u javnim poslima svaki odrasli sin naroda bude imao glasa i utjecaja.

Ona će tražiti i raditi, da se Tvoji posli privrede, težaštva, radništva, pomorstva i trgovine tako uredi, da ne budu velikoj većini na teret, a samo pojedincima na korist, nego neka od radnje svoje imade najveću korist onaj, koji radi.

Ona će tražiti i raditi, da se blagostanje Tvoje pridigne i prosvjeta proširi na način, da budeš mogao stati u kolu drugih naprednijih naroda.

Ona će poduprta od Tvojeg povjerenja, i po Tebi jaka, s Tobom tražiti i raditi, da Ti, narode hrvatski, budeš ujedinjen i sam na svomu zemljištu gospodar.

Stranka prava u riešavanju ovih pitanja niti će uzmaći, niti popustiti, dok ih ne izvožšti.

Narode!

Neokaljana zastava stranke prava, njezin obstanak, njezin razvitak, najbolje su Ti jamstvo, da će stranka prava izpuniti sve ono, za što žive i za što radi i za što sama sebe zalaže.

Nu za to je njoj potrebna Tvoja snaga i Tvoje povjerenje, koje ćeš Ti, ako ti je do bolje budućnosti, u nastojnim izborima dati njezinim predloženim.

Dana 4. listopada 1908.

Uprava „Stranke Prava“.

Bosna-Hercegovina.

Tko se ne sjeća? Bila je to jabuka trvenja, ocrnjivanja, razdvajanja narodnih naših sila.

Računali su neki na Rusiju, na Tursku, na Srbiju i uobće na političke zapletaje na Balkanu i smatrali dojučerašnji položaj Bosne i Hercegovine posve provizornim. Radi nje se kod nas stranke dielle i međusobno klale. A u stvari je sve to bilo tudje pletivo, koje nam nije dalo da okupljamo naše sile, tako da se evo to pitanje riešilo bez znanja i bez utjecaja našeg naroda. Ni Rusija, taj toliko slavljeni branik balkanskih naroda, nije drugo znala nego dati svoju prilovu. A Srbija ili Crnagora ne mogu nego koju nepromišljenost učiniti ili mirovati i takodjer privoliti. To će isto učiniti i druge europske vlasti. Svak ima svojih posala i briga, pak je pitanje Bosne uređeno za sve vlasti.

Za Tursku ono je već prestalo bitisati pred trideset godina, kad je Bosna i Hercegovina od turske vojske izpražnjena. Suverenstvo sultanovo ostalo je prazan naslov, koji evo konačno i kao takav prestaje. Suverenstvo nad Herceg-Bosnom prelazi na kuću austro-ugarskih vladara. To je objavljeno cielom svijetu.

Ovo su činjenice, koje se ne dadu promieniti ničem. Uzalud su opiranja bilo koje vlasti, ako se uobće koja vlast opire, njezin odpor ne vriedi nego ako je pretvoren u silu oružja, i to samo onda, kad bi bio pobjedonosan. A toga nema, niti je pojmljivo da bude, jer Austrija, Bugarska, Njemačka uz privolu Italije i Rusije mogu pobjedonosno dočekati danas svaki i bilo čiji oružani odpor na Balkanu.

A kad se ovako stoji sa svevlavastima, što može naš narod ili onaj dio njegov, koji se voli nazivati srbskim?

Promieniti za sada ne možemo ništa, žalostiti se ne možemo, veseliti se ne možemo. Učinjeno je bez nas, podržavat će se još bez nas, i mi moramo još dugo gledati što se zbiva. Ovom našim današnjem nemoćnom stanju krivi smo sami, jer smo se bavili sa svačim, a samo nismo sa okupljanjem svih narodnih sila naših.

Nego ipak Bosna i Hercegovina do danas nije nikomu pripojena, ona je samo konačno postavljena pod suverenstvo cara i kralja ove monarhije. Ona je tim došla u neki novi provizorni položaj, koji se ima još urediti putem raznih sabora, parlamenta i delegacija.

Naravno da će Niemci i Magjari sada natezati svaki na svoju stranu, ali u tom natezanju imat će rječ i naša braća u Bosni, kojima je svečano od kralja obećan sabor. Njihov glas morat će se saslužati prije nego se o konačnom položaju Bosne odluči. Dakle ipak mnogo će zavisiti o samim našim ljudima.

Danas na jugu imademo novu skupinu naših zemalja u monarhiji. Ova skupina je danas razdijeljena na razne uprave. Jedna uprava u Banovini, druga u Istri, treća u Dalmaciji, četvrta u

Bosni. Život svih tih skupina je zajednički u koliko pripadaju jednemu narodu. Ima nas oko 6,000,000 na bogatom, prostranom zemljištu. Ako ne ćemo da postanemo plienom tudjinaca, moramo težiti da i politički postanemo jedno.

Ova težnja za jedinstvom danas mora biti posve razvijena i u djelo provadjana kraj sve naše zemlje, pa će vjerojatno moći da na pokon urađi i zahtjeve našeg naroda, koji po prirodnom i državnopravnom pravi ima da sačini jedno samostalno državno tijelo.

Bosanski sabor, koji je od kralja svečano zajamčen, imat će u tom pogledu veliku zadaću. Razkomadati svoju domovinu ne smije on dopustiti, isto tako ne smije doći u suzanjstvo magjarsko ili njemačko. Pod Ugarskom bilo bi Bosni kao Hrvatskoj, pod Austrijom kao Dalmaciji i Istri. Dakle Bosanci imadu nastojati, da se oslobode od tudjinskih uprava i sa ostalom braćom sačine jedno tijelo. Oni bi mogli za sada valjda postići zajedničko područje s nami ili što slično.

Na svaki način bilo jedno ili drugo ili uobće bilo što, i oni dijelovi pučanstva Bosne, koji su se nadali da će Bosna biti od monarhije ili milom ili silom napuštena, valjda da tu nadu napuste i da se sa ostalom braćom slože u obrani svoje budućnosti, koja nam ne može biti nego svima zajednička.

Ta budućnost će biti jednjia i žalostnija nego je današnje stanje, ako se budemo međusobom klali kao do sada, a može biti i mora biti bolje, ako budemo shvatili, da nam je udes i sudbina jednaka i narod jedinstven, koji se mora braniti, da ne postane plienom onih, koji našom sudbinom hoće da odlučuju bez nas.

U ovom pogledu dogodjaji, koji su se zbili, može biti, da nisu za naše zlo, i ako su učinjeni bez nas, kao da našeg naroda uobće i nema, kao da smo narod bez prava i bez svoga života.

U ovakvim okolnostima treba da uvidimo, da nam je svima dužnost dokazati, da živimo i da smo još toliko svjestni i jaki, da možemo doći do svojih prava.

Nego ako to želimo postići, tada da se riešimo maštanja, izvanrednih pomoći, koje nema i nemože ih biti, te da se dademo na jedino mogući rad osvješćivanja, jačanja i zajedništva; u jednu rječ na rad, koji nam pokazuje stranku prava ima već dva tri čovječja pokoljenja. Da smo to uvidjali do sada, danas bi valjda naša stvar stala bolje nego stoji i ne bi se pitanje Bosne riešilo u ime ugarskih, nego u ime hrvatskih prava.

Ali što nije bilo, može, ako smo ljudi, biti. Ciela naša budućnost zavisi od toga, je li naš položaj shvaćamo kao narod, koji hoće sebi dobra ili kao službenici tudjinaca.

Svaki narod ima ono što zaslužti. Imati prava malo vriedi u međunarodnom životu, ako ih se ne može obraniti. Prava imademo i mi,

ali preko njih se ide kao da ih i nema, i preko njih će se uvijek ići dok ne budemo ih znali čuvati i braniti. Sada rješanjem bosanskog pitanja nastaje doba, kad možemo i moramo svi tražiti, da se naša prava poštuju. Ako budemo ljudi, biti ćemo u tomu svi složni. Volja šest milijuna može se nametnuti.

Aneksija Bosne i Hercegovine.

Odluka u pitanju aneksije Bosne i Hercegovine je već pala. Kaže se da je barun Aehrenthal u subotu kod audijencije izhodio privolu vladara. Velevlasti su već prije obavještene o eventualnosti aneksije, a poslanici monarhije upućeni na to, da razlože vlastima namjeru monarhije i iztaknu, kako je Austro-Ugarska dva puta protestirala protiv postupku Bugarske sa orijentalnom željeznicom. Ali pošto ovo nije pomoglo i Bugarska zalazi u otvoreni sukob s Turskom, to mora prva posljedica toga sukoba biti aneksija Bosne i Hercegovine.

Dakle: pošto Bugarska oduzima Turskoj nešto, mora i Austro-Ugarska oduzeti!

Car i kralj Franjo Josip odaslao je na sve vladare signatarnih vlasti berlinskoga kongresa ručno pismo, koje isto glasi i u kome najavljuje aneksiju kao nuždu današnjega položaja. Monarhija će međutim nastojati, da radi po mogućnosti sporazumno sa Turskom, te će istodobno izprazniti Novopazarski sandžak.

Na pitanje, kakav će biti budući položaj Bosne i Hercegovine, odgovorio je „Pester Lloyd“ sljedećim informacijama: Prije preokreta u Turskoj još u travnju, odposlan je cirkular min. Buriana svim faktorima u monarhiji, u kojem se je razložilo stanje u Bosni i naglasilo, da je neodgovidna potreba viseće prilike učiniti stabilnima jednom za uvijek. Preokret u Turskoj izazvao je pogibelj, da Bosna odašanje u turski parlament svoje zastupnike, a to bi bilo od silnih posljedica. Ovaj strah pospješio je aneksiju.

Pita se u kojoj formi biti će aneksija provedena. Kralj Franjo Josip proširit će svoj suverenitet na Bosnu i Hercegovinu. Ovih dana, kako je poznato, izašla su u službenim listovima Beča i Pešte kraljeva ručna pisma. Bosna se ne će pripojiti ni jednoj državnoj polji, nego će postati posebno upravno tijelo sa neke ruke podkraljem na čelu.

Neće biti ni „Reichsland“ ni novo zjedničko tijelo. Ostat će u glavnom sve pri starom. Za budgetarne potrebe će se i dalje pobrinuti. Ne će biti ni „pars adnexa“ ni „pars subjecta“. Ojačavati Slavene kakovim sjedinjivanjem pako ne pada nikomu na um.

Sa aneksijom dat će se i autonomija Bosni na najširoj podlozi, te će se omogućiti i postepeno parlamentiziranje ustava u Bosni. Takav položaj odgovara i starom položaju bosanskog kraljevstva.

Međutim će aneksija učiniti potrebu dopune pragmatičkih zakona o jedinstvu države i prijestolonasljedstvu.

Osim toga trebati će po zak. čl. 12. od 1867. saslušati mjerodavan za sve to ugarski sabor, a u istoj mjeri i carevinsko vieće.

Vlada ne će se ograničiti prihvatom ili neprihvatom ciele akcije samih delegacija, koje u ostalom nemaju ni kompetencije, nego konačna odluka spada obim parlamentima.

Vlada je u ostalom prihvatila vodjama parlamentarnih stranaka ciele akcije već prije i osigurala si njihovo ooborjenje i prihvati u parlamentima.

Riedka hrvatska knjiga.

Ocenjuje O. Petar Kr. Bačić.

Pjesnik O. Grabovac u zanosu, e da se uzdrži narodna liepa nošnja, slavi vojvodu Kumbata, koji se nijc poveo za drugim svojim zemljancima, koji su lakoumno na lacmansku, talijansku se obukli; nego je i u Italiji bio pod oruzjem i nošnjom hrvatskom. Slava tebi O, Grabovče, hrvatska poštena dušo, koji si tako pjevao u osamnaestom vjeku, kao da si u prvaj polovini dvadesetoga. Slava tvojoj uspomeni, a pokoj plemenitoj duši. Mislim da je ova Grabovčeva pjesma remek-pjesma, rodoljubna, puna živa osjećaja za svojim, za svoje domovine običajima.

Pisma

o ratu trećem, ali ti „malom“, koga proglasi general Angelo Emo u Sinju, na prvi mjeseca siječnja 1715.

(Seraskijer Mustaj paš a s velikom silom vojske dodje u Cetinu na 24. srpnja iste godine).

1. Mustaj Paša u Cetinu dodje, Dalmaciju svu robiti podje, Sto hiljada s njime vojske biše, Na pripisu bijaše je više.

Iza proglašenja aneksije Bosne i nezavisnosti Bugarske.

Kraljev proglas na narod Bosne i Hercegovine.

Proglas glasi:

Mi Franjo Josip I., car austrijski, kralj češki i t. d. i apostolski kralj ugarski stanovništvu Bosne i Hercegovine.

Kada su pred jedan ljudski vjek naše čete prošle granice Vaše domovine, osigurano Vam je bilo, da ne dolaze k Vama kao dušmani, nego kao prijatelji, da Vam bude pomoženo u nevolji koju ste trpili. Ova rieč dana u ozbiljno doba do danas je pošteno izkupljena. Briga je naše vlade bila, da u mirnoj zakonitosti vodi zemlju sreći. Na radost našu vidimo, da je sjeme, bačeno u nemirno i razrovano onda tlo donosilo zreloga ploda. Vi danas dobro osjećate i sami, da red i sigurnost jača rad i privredu, da upliv prosvjete oplemenjuje i kriepi sile i da uređena uprava doprinosi k tomu, da svatko može mirno uživati plodove svoga rada.

Da na tom putu povedemo zemlju dalje, to je naša sveta dužnost.

Držeći ovaj cilj pred očima, smatramo da je došao čas da Vam dademo svjedočbu zrelosti. Da podignemo zemlju na viši stepen političkoga života, odlučismo podijeliti Vam ustavne uredbе, koje će uvažujući prilike i interese pučanstva stvoriti zakonitu podlogu za istraživanje Vaših želja i potreba.

Vi ćete moći imati rieč, kad se bude odlučivalo o poslovima Vaše domovine, koja će imati kao i sve do sada posebnu svoju upravu.

Ali za urediti i uzaliti sve ovo, neobhodno je potrebno doći do jasnoće u državnoj pripadnosti Bosne i Hercegovine. Iz toga razloga, osjećajući se onih veza, koje su postojale između slavinih predja mojih nastica ugarske krunе i Vaše domovine u novim vremenima, protežemo mi ovime svoja suverenska prava i na Bosnu i Hercegovinu i za te zemlje staviti u kriepest red nasljedstva, koji vriedi za našu vladajuću kuću. Novi red biti će jamstvo, da će kulturne tečevine do sada polučene, biti osigurane.

Stanovnici Bosne i Hercegovine! Između mnogih velikih briga koje imamo, ne će za cieleto briga za vaše duševno i materijalno dobro biti zadnja. Misao jednakog prava pred zakonom, udjel kod obave zemaljskih posala, jednakost u zaštiti vjerskih, jezičnih i nacionalnih osebina bit će provedena u podpunoj mjeri. Sloboda pojedinaca i dobrot bit cjeline, to će biti ciljem moje vlade. Vi ćete se za cieleto pokazati vriednima ovih sloboda i prava vjernošću i odanošću nama i našem domu i harmonija harmonija između naroda i vladara bit će za jednaki put, kojim ćemo poći.

Dano u Beču i u Budimpešti dne 5. listopada 1908. Franjo Josip I. v. r.

Naslovi u manifestu.

Treba naglasiti, da se u manifestu kraljevom na narod upotriebio u kraljevom naslovu jedno naslov: „Car austrijski, kralj češki itd. i apostolski kralj ugarski“. O kralju Hrvatske nema ni spomena. Jednako se u manifestu izričito predji nosioci ugarske krunе, zašto piše „Budapesti Hirlap“, da je aneksija uzsidila na temelju prava ugarskoga kralja kao staroga kralja Bosne. „Da su magjarski i austrijski državnici prigodom aneksije zajednički sporazumom odabrali ovaj pravni naslov, jest jedan od najočevidnijih rezultata aneksije“. Druge magjarske novine izriču, da se zastup-

nicima iz Bosne mora osigurati mjesto u peštanskom saboru, jer da oni spadaju onamo. Kakove zastupnike se tuđe misli, nije rečeno. Da li se radi o direktnom izboru ili o delegatima, ne izjašnjava se nitko.

Glede zahtjeva Hrvatske

za aneksiju Bosne i Hercegovine Hrvatskoj dobiva „N. Fr. Pr.“ iz Pešte brzovaj, u kojem se citira poznata izjava Wekerlova o pravima ugarske krunе na Bosnu i Hercegovinu direkte, a ne tek preko Hrvatske. „To stanoviste ugv. vlade nije se ni u zadnje vrijeme promienilo“. Taj list donosi to bez ikakovog komentara, premda je onda, kad je Wekerle dao onu izjavu, oštro napao Wekerla veleći, da bi takovim pravom ugarske krunе mogao Wekerle tražiti i pripojenje Beča — Ugarskoj.

Poslie proglašene aneksije.

Iz Mostara.

Proglas na narod Bosne i Hercegovine od 7. listopada 1908. djelovao je različito: Srbi i Muslimani izgledaju kao poliveni, zamisljeni. U sriedu u 3 sata vojništvo je učinilo alarm u Mostaru, te je sa sviranjem glazbe došlo pred vojnički komando i u 5 sati priljepilo plakate po Mostaru. Srbi su osupnuti gledali i u buljucim plačnu obilježili po gradu, a Muslimani su zabrinuto mućaljivo tulli. Kuće Hrvata okičeni su trobojama, državni uredi trojim zastavama, a riedko koja kuća seoska i turska. Jedino u Čapljini nekoji Srbi izvjesile srbske zastave. Nitko ne misli o kakovoj buni, jer ciele je zemlja puna vojništva, osobito na granici Srbije i Crngore. Ciele pruga željeznice od Trebinja do granice Srbije zaposjednuta je od vojništva na svako 50 koračaja, osobito kod Mostara i tunela.

Mostar i Metković čuvaju vojnici, a u Gabeli imadu dve kumpanije vojnika.

Do sada nema nigdje pobune. Jedino u Ostrovcu htjeli su nekoliko balija Turaka zapriečiti ulaz vlakau a stanicu, ali ih je žandarmerija razrijerala. Sve kuće, gdje su sumnjali, da bi bilo oružja, premetnute su, a koji ne bi kazao za revolver, gdje mu je, a znalo se da ga imao, odmah je odsudjen na rabotu po putima.

Proglas je izašao latimicom i ćirilicom, a zasednu u Beču i 3. aneksiju.

Političke viesti.

Kaos u Dalmaciji. Pod ovim naslovom osvrsće se „Srbobran“ na uvodnom mjestu, na nesredjenost, koja u Dalmaciji vlada toli medju Hrvatima, kolit medju Srbima, a sve na veselje „terti gaudens“. Na koncu se veli: „Javnosti bi trebalo potanko razložiti, zašto je upravni odbor srbske stranke odbio sporazum, koji je stavljao u izgled, da bi se talijanska struja mogla izstisnuti iz sabora, a srbska da bi mogla ojačati dobitkom od dva mandata. Onaj razlog da je za srbsku stranku izključena mogućnost sudjelovanja pri izborima sa pravaškom strankom, bilo direktno, bilo indirektno, ne može se uzeti kao dovoljan. Jer kad Dr. Baljak i Bjeladino-vič mogu sjediti s don Prodanom u jednom klubu na carevinskom vieću, valjda i srbski kandidati mogu primiti tražike glasove, ako se za to od njih ne traže nikakve protuusluge, a ima jamstva, da će se suzbiti vještacki podržavana nenarodna struja i tim dobiti dva nova srbska mandata. Mi očekujemo razjašnjenje od upravnog odbora srbske stranke u Dalmaciji, pa ćemo se onda izjaviti konačno. Za

sada završujemo s izrazom dubokog žaljenja što je do ovakog darmara došlo u Dalmaciji, koja je bila dala inicijativu za preporod naše politike u smislu narodnom i demokratskom.

Rad carevinskog vieća. Određeno je, da će se carevinsko vieće sastati 3. studenoga. Na prvaj će sjednici vlada predstaviti zakonske nacрте glede obćenitog osiguranja mirovina za starost ili slučaj nemoći, te glede sagradnja raznih kanala. U zakonskom nacrtu, koji se odnosi na kanale, predlažu se i sagradnje svih kanala, koji su naznačeni u zakonu glede vodovoda od 1901.

Akcija baruna Becka u Pragu. „Hrv. Kor.“ telefoniraju iz Praga: Još nije za stalno određen dan, u koji će amo stići barun Beck, ali se drži, da će Beck amo doći u četvrtak u jutro, da uzima ciele dan vremena prije saborske sjednice od petka, pregovarati sa strankama. Jedan vladin član se je izrazio, da je uvjeren, e će mu uspjeti predočiti zastupnike obih narodnosti, da popuste sada od svojih zahtjeva obzirom na predstojeće zasjedanje delegacija, u kojima bi se morale nći i sve stranke i narodnosti složne sa obim i sa zajedničkom vladom, jer da se od ovogodisnjih delegacija očekuje važnih fakata po cieleto državu. Beck će osobno voditi pregovore sa vodjama stranaka, a sva je prilika, da će s njemačkim zastupnicima ventilirati i pitanje budućeg njemačkog zemskog ministra. Kaže se da je ovo pitanje glavni razlog njemačke obstrukcije u saboru.

Uzrujanost u Srbiji. U sriedu poslie podne održan je veliki zbor, na kojem je bilo preko 20.000 učestnika. Držani su mnogi govori, u kojima je napadana Austro-Ugarska i protestirano protiv aneksije Bosne i Hercegovine. Često su se čuli glasovi: Živita slobodna Bosna! Živita srbska Bosna! Rata u Austriji! Dolje sa Austrijom! Na prijedlog gradskog načelnika primljena je rezolucija, u kojoj se izjavljuje, da skupština potpuno shvaća svu ozbiljnost akcije, koja će se preduzeti. Srbi moraju i biti će spremni u svako doba, da se odupru aneksiji Bosne i Hercegovine. Istu večer časno održana je ministarska konferencija. Svaki čas se očekuje, da će se kralj, koji je ipak otišao na manevre, vratiti natrag. Za četvrtak na večer bila je zakazana opet skupština, na kojoj se protestiralo protiv aneksije Bosne i Hercegovine. U sriedu ciele dan bili su dućani zatvoreni.

Bogdanovičev izbor potvrđen. Službeni list objelodanjuje prvišnji odpis od 2. o. mj., kojim se na predlog ugarske vlade potvrđuje izbor vladike Dra. Lukiana Bogdanoviča za patrijaraka.

Unutarnji službeni jezik u bosansko-hercegovačkim uredima. „Sarajev. Tagblatt“ iz pouzdanog izvora doznaje, da 1. siječnja 1909. u svim uredima i oblastima Bosne i Hercegovine biti će uveden kao unutarnji službeni jezik hrvatski. Samo za izvješća na ministarstvo trebati će priložiti i njemačke prijevode.

Pitanje ustava u Bosni. „Deutsches Volksblatt“ piše na uvodnom mjestu o uvedenju ustava u Bosni i Hercegovini, pa odmah na početku izriče, kako se imade prilikom uvedenja ustava paziti najprije na to, je li dotični narod sposoban za ustavni život. U slučaju, da se ustav zaista uvede morali bi se kandidati obvezati držati se čvrstvo i vjernost Austro-Ugarske monarhije. Što više oblasti bi smjele dopustiti samo onakove kandidature, koje su po njima oprobane, kao što je to po jednom zakonu od godine 1886. u Francezkoj određeno.

Okol sebe mnogo Turak rani,

I na njemu mnoge rane biše,

Al ga Turci s kopljim oboriše,

9. Tute Grle na zemljicu pade;

Kako pade, tako i ostade,

To iz grada gleda Proviture,

Tada se je povratilo Ture.

10. Ljuto cvili Vučkoviću Bože,

Zaludu je, povratit nemože,

Žali serdar dva Lovrića svoja:

„Jao meni, dva sokola moja!“

11. „Dvi zadržaje od Cetine ravne“

„Nigda neću priboliti rane“

Tako žali, utišit se neće;

Muči Bože, žalosti je veće.

12. Žalosti je i čemera više,

Na Otoku sbig cetinski biše.

Braniše se, ostat nemožeše,

Jere Turci silom primogoše.

13. Cetina se voda zajazila,

Turska sila kad je uzgizala.

Doklen priđe i na Otok dodje

Sila Turak niz vodicu podje.

14. Izsikoše, robeje zarobiše,

Tute Turci mnogo zadobiše.

Po Cetini svuda popluniše,

Pak pod Sinjem takor učiniše.

15. Odkle vojska uz Cetinu podje,

Sve robeći pod Vrljiku dodje.

Oni gine koji se nenada,

Pod Vrljiku dodje iznenada.

16. Kad razviše zelene barjake,

Osvojihše varoš i čardake.

Pridobiše prija, nego kada,

Mnogo Ture na zemljicu pada.

17. Varošani brane misto lipo,

Al' je Ture navaliło slipo;

Varošanim dodijaše rane,

Okrenuše bižat uza strane.

18. Kako oni pleća okrenuše

Onda Turci čorde potegnuše.

Izsikoše varošane mlade,

Mal se Turci po varošu hlade.

19. Tu Grabovac Antona uteče,

I nikom će naglo biti veče.

Turci vele: velika zijana,

Iničije cviliti humijana (sic).

(Nastavit će se)

Viesti o proklamaciji nezavisnosti Bugarske. Knez Ferdinand je na 4. o. mj. doputovao iz Bukurešta u Gjurjevo, a onda je odatle na svojoj jachti odplavio do Ručuka. Tu se u noći obdržavalo ministarsko vijeće, koje je trajalo tri sata. Bez ikakvih formalnosti zaključena je nezavisnost Bugarske, jer je porta dala samo tri dana čekanja, da se izruči orientalna željeznica. U tri sata u jutro odvezao se knez Ferdinand sa ministrima u Trnovu.

Na 5. t. mj. u 11 sati prije podne bila je proglašena nezavisnost Bugarske u Trnovi, gdje se u noći već izkrito grad svečanim ruhom. Viest o nezavisnosti raznela su posebna izdanja novina. Veselje je stanovništva veliko, ali sasvim mirno. Svečana služba božja trajala je u Trnovi do podne. Manifest do pol 12 sati još nije bio pročitani, ali je svatko znao, da su Bugarska i 1885. godine pripojena iztočna Rumelija proglašene sjedinjenom i nezavisnom kraljevinom.

U glavnom gradu Soliji, a također i u provinciji dočekana je viest o neovisnosti s velikim veseljem. Sve upravne oblasti se trse, da i vanjskim sjajem što bolje proslave nezavisnost. Škole su na tri dana zatvorene, a i sve trgovine svetkuju. U Trnovu stiže mnogo depesa iz svih mjesta Bugarske, u kojima se izrazuje veselje nad držanjem današnje bugarske vlade.

Polstrijec Ljubljanskih dogodjaja. U mjestu Sv. Vid dao je načelnik službeno skriti sve njemačke natpise. Žandarmerija je najavila postupak političke oblasti. — U Mariboru uhapšeno je 6 njemačkih gimnastičara, jer su otkrivali, da su sudjelovali u demonstracijama monarhskih Slovenaca.

Slovinci za hrvatski i ruski jezik. Slovinci u Trstu i Gorici razpravljaju o potrebi sveslavenskoga jezika za međusobno obćenje naglašuju dvoje; da se Slovinci imadu na sploh baviti intenzivnije učenjem hrvatskog jezika, da tako realno ostvare kompaktnost jugoslavenskih naroda; i drugo: da uče ruski jezik, jer to mora biti u istinu jezik obćenja sveslavenske inteligencije, jer je sramota, da je dosada sveslavenski jezik u obćenju bio — njemački. Tako javlja „Edinost“ u svom 271 broju.

Slovinci su u Trstu prešli odmah i na djelo. U Trstu postoji „Ruski kružok“, koji je preuzeo obučavanje ruskog i hrvatskog jezika od 1. listopada o. g. Za ruski jezik obavio je ruskoga, a za hrvatski hrvatskoga učitelja.

Skupština Slovaka u Turčanskom sv. Martinu. Dne 11. o. mj. obdržavati će se skupština slovačke stranke u „Narodnom domu“ u Turčanskom sv. Martinu. Na dnevnom redu je: sveobće tajno izborno pravo glasa. Skupštinu saziva slovački rodoljub Pavao Mudronj.

Vojni proračun za god. 1909. Bečka „Zeit“ donasa sadržaj vojnog proračuna za god. 1909. U proračunu će se tražiti poboljšica momčadskih i častničkih plaća. Tako će se urediti, da bude momak dobio sve potrebštine za čišćenje i za pranje rublja, da dnevna plaća ostane zbilja momku za njegove osobne potrebštine. Častničke će plaće biti povećane i to od 1. listopada. Organizivat će se novi odjeli sa pušćanim strojevima, kakovi već postoje kod nekih pješakačkih i lovačkih odjela. Pošto se novački kontigenat ne će povećati, a nužno je za preuredjenje topničkih odjela kod ovih veći broj momaka, to će biti na njihovu korist umanjeji pješaki odjeji. Prema tome će pješakstvo izgubiti kojih 4800 momaka ili 10 po sto sadanjeg novovačkog kontigenta. Vojni će proračun tražiti kojih 165 milijuna kruna za reorganizaciju poljskog topništva.

Masarik uz ministra Marcheta. „Čeh“ piše: „Kakav je prijatelj češkoga školstva sadašnji ministar Marchet, pokazalo se najbolje, kad je išao k njemu u deputaciju i. Čelakovski radi poboljšanja školstva. Odgovor ministrov pobudio je zlovolju u cjelomu narodu. Ima jedan zastupnik, koji u tom životnom pitanju nije nikada progovorio, a to je predsjednik kluba od dvaju članova realista u carevinskom vieću — prof. Masaryk. Nema vjernijega prijatelja i podpiratelja Marchetova od toga zastupnika. Isto tako za afere prof. Dittricha glede školstva Masaryk se upeo, da se odustane od interpelacije u carevinskom vieću i tako je liepo ostala interpelacija u Pragu. Marchet i Masarik se dobro razumiju.

Iz hrvatskih zemalja. Radi imenovanja Sufflayeva — profsorski će se zbor hrvatskog sveučilišta obratiti predstavkom na kralja, u kojoj će biti razložen historijat tog imenovanja, a to stoga, jer je za sigurno, da ban Rauch nije kralju predočio, kako je Sufflayeva kandidatura tripud od profsorskog zbora odbijena bila.

Mobilizacija 13. vojnog zbora. Trinaesti vojni zbor zagrebački dobio je zapovjed, da bude spreman smjesta poći na određena mjesta u Bosnu i Hercegovinu. Po svoj će

prilici još ovaj tjedan uzslediti odlazak u Bosnu.

Vinska kriza u Istri. Javljaju iz Istre: Prošla vinska ljetina spadala je u našoj pokrajini medju srednje ljetine te se je držalo da će se vino u umjerenje cienne razprodati kao i prošlih godina. No tomu nije tako. Iz statističkih podataka doznajemo, da imade još u Istri do 150.000 stotilara nerazprodanoga vina, koje čeka na kupca. Danas nadjuju u Istri vino bolje vrsti po 20—24 K, a lošije vrsti po 10 do 12 K za hektolitar. Ovakove bezicene ne pamte ni najstariji vinogradari. Čini se kao da se vraćaju stara vremena kad je vrijedio bukval vino 2 do 3 krajcara. Danas se u Istri računa obćenito, da je svaki vinogradar, koji proda litru vina izpod 10—12 novčića na realnome gubitku. Toliko bar stoji njega svaka litra koju spravi u bačvu.

Pokrajinske viesti.

Djачke demonstracije u Splitu. U sriedu je cjelokupna omladina demonstrirala i zviždala ravnatelja trgovačke škole, Gelchicha. A u jutro su djaci na trgovačkoj školi onemogućili predavanje. Prijeti štrajk djakova. Uzrok je demonstracijama upraviteljeva nesposobnost, neznanje i pomanjkanje ugleda. Gelchich je demonstracijama zaprijetio revolverom. Omladina je upravila zastupnicima posebni memorandum.

Neredi. Pišu iz K. Staroga. Na 4. o. mj. ovdje je došlo do velikih smutnja. Kako je velik sajam sletilo se svieta sa svih strana. Izmedju Radošićana i Oparana došlo do razmirica. Od rieči na nože. Ranjeno je teško 4, a lahko preko 20 osoba.

Iz grada i okolice.

Parobrod „Jadran“ našeg domaćeg hrv. društva „Jadran“, pripio je prekućer u našu luku pod zapovjedništvom domaćeg sina g. kapetana Gamulina iz Trsta. Sutra se povraća iz Metkovića. Parobrod je jako udoban i solidan. Trgovina je smještena kao malo na kom parobrodni. Ovo naše jedino hrvatsko parobrodarsko društvo preporučamo hrvatskim našim trgovcima. Do malo dana stignuti će iz Englezke drugi parobrod istog društva „Split“. Cvalo i napredovalo naše hrvatsko parobrodarsko društvo „Jadran“!

Uhvaćeni lupeži. U kninskom polju uhvaćeni su braća Jon i Ilija Miljok i još druga dvojica, od kojih je jedan kovadž. Kod njih se je našlo 95 komada zlata i to naušnica, prstena, puntapeta, majta, medaljuna i t. d., što pripada zlatu ukradjenju sa Gospe u Varošu prošle godine. Kad izvidi dovrše, reći ćemo svoje.

Glazba na „Malom Trgu“. Sutra u 11 sati prije podne svirati će „Šibenska Glazba“ na „Malom Trgu“ sliedeći program: 1. Korčanica; 2. „Pod pobjedonosnim zastavom“; Sousa; 3. Ouvertura k operi „Orpheus“; Offenbach; 4. Duet (Dalibor i Milada) iz II. čina opere „Dalibor“; Smetana; 5. Velika fantazija iz opere „Il Trovatore“; Verdi; 6. Korčanica; Rosey.

Osudjeni. Zapovjednik i mašinista „Nade“ zato što su bili napali gosp. Mata Perata, bili su osudjeni: i to kapetan 2 dana, a mašinista 3 dana zatvora i izplatu parničkih troškova.

Dinamit. U Krči svaki dan ubija se riba dinamitom. Pitamo, što misli pomorska vlada?

Osnova za rekonstrukciju gradskog vodovoda zauzimanjem občine i zanimanih faktora već je dogotovljena. Ostvarenjem ove osnove

Šibenik će od vodovoda imati mnogo više vode nego li je ima danas. Proračunano je, da će kolikoga vode tjerane u Šibenik narasti do mjere, da će zadovoljavati obilno svim gradskim potrebama. Za danas donosimo samo ovooliko, a u našem će listu biti o stvari još potanjeg govora, čime će se gradjanstvu predočiti sve blagodati namuljene rekonstrukcije. Svaki gradjanin pozdravit će ovo poduzeće s veseljem, jer smo zbilja u pogledu našeg vodovoda čutili svi obćenito potrebu, da bude gradu osigurana potrebita kolikoga vode, što u zadnja doba, osobito ljeti, nije bio slučaj i radi čega se je došlo do misli, da se tome svakako doskoči.

Kinematograf. Od ponedjeljka novi program, poslie kojega će od četvrtka biti trodnevni počinak, a onda će poduzeće preći u novi lokal.

Razne viesti.

Koliko ima slavenskih sokolaša u Berlinu. U tom velikom njemačkom gradu ima mnogo stevenskih klubova i pjevačkih družina, ali ima najviše sokolskih društava. Po ovima se sudi koliko Slavena živi u Berlinu. U Berlinu ima 230 članova sokolaša, u Berlinu II. 60 članova; u Charlottenburgu 80, u Oberhanevidu 25, u Rixdorfu 45, u Schönebergu 25, u Wiesenseju 35 članova. Pred tri mjeseca osnovao se je Sokol i u Berlinu III, (Wedding) sa 30 članova. — Sokolska društva sačinjavaju Poljaci, Lužički Srbi, Česi i Slovaci, Hrvati, Srbi i Slovenci zajedno.

Crnogorska željeznica Bar-Vir. Željeznička pruga iz Bara u Vir na skadarskom jezeru dovršena je. Dne 26. prošloga mjeseca stigao je iz Bara u Vir prvi željeznički parostroj. Ta nova crnogorska pruga bit će predana javnom prometu, čim bude državno povjerenstvo pregledalo sve izgradnje.

Crna Gora radi živo na gospodarskom polju. Novom željezničkom prugom Bar-Vir oslobodit će se ona dosudnog kolnog puta iz Kotora na Cetinje. Sav svoj trgovinski promet navrnut će ona sada vođenim putem po skadarskom jezeru na Vir, a odande željeznicom u Bar na Jadransko more i obratno. Početak je učinjen. A sad nek se prosliede nastavkom za ljepšu i bolju gospodarsku budućnost Crne Gore.

Požar u jednim komedijskim kolima. U nekom talijanskom mjestu bijaše se utaborila komedijska družba nekog Pilada Cristiani. Za vrijeme jedne predstave od prošle sriede, začuju se odjedared glasovi: vatra! vatra! U publici zavladala neopisiva panika.

Ali vatra se nije pomolila u improviziranom kazalištu, već u jednom od komedijskih kola, u kojima je spalvalo dvoje mlade djece. Velika kola bijahu su u vatru.

Kušalo se štogod pomoći, ali bijaše nemogućće, jer je staro, suncem izgrijano drvo gorjelo proždrirom brzinom. Čudan je utisak činila grupa komedijasa, što još bijahu obućeni u svojim trikotima i što se sjajili od srebrenih i zlatnih ureda, koji su se očajno kretali medju plamenovima. Nekoje su si žene čupale vlasi vrisakajući očajno. Odjedared kriknu jedna od njih radosno i pritište uz prsi spašeno i plačuće diete. Drugo su diete također izvukli, ali ono već bijaše pougledno liješnica. Majka je pala u nesvijest i ostala tako kroz nekoliko sati. Otac je izgledao kao poludjeo, te su ga morali da odpreme u bolnicu. Diete je imalo tek dvie i pō godine. Požar se ograničio i umro.

Promet listova i razglednica na svietu. Najviše listova pišu amerikanci: 5302 milijuna.

Zatim Englezka: 2694 milijuna, Njemačka: 1967 milijuna, Francuzka 1011 milijuna, Rusija: 464 milijuna, Austrija 451 milijun. Italija 178 milijuna, Ugarska: 161 milijun, dočim najviše razglednica šalju Niemce: 1394 milijuna, Englezka: 800 milijuna, Sjedinjene države: 799 milijuna, Japan: 665 milijuna a Austrija 326 milijuna.

Naše brzojavke.

Kotor, 9. Crnogorska vojska prešla je granicu i zaposjela Spič. Austrijska posada nije poduzela nikakve navale, jer malobrojna.

Zaposjednuće Spiča smatra se u obće više činom demonstrativne naravi.

Beč, 9. Ratoborno razpoloženje u Srbiji podržava se uslied ogorčenja pučanstva proti proglašenju aneksiji Bosne i Hercegovine. Mibilizirana je vojska, od koje jedan dio stoji već uz Drinu.

Beč, 9. Austrijska dunavska mornarica pripravna je za svaku eventualnost da navalna na Beograd. Vojska se u Bosni žurno pojačava.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlasnik, izdavalac i odgovorni urednik Josip Drezga.

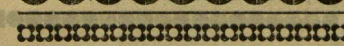
Pozor!

Obznanjujem p. n. občinstvo, da preuzimljem dne 16. o. mj. vodstvo i upravu

☉ **Kavane Jovo Šeat u Kninu.** ☉

Nastojat ću, da koli tačnom podvorom toli najboljom vršću piva „Pilsner Urquell“, te finim likerima, pićima, sladoledima i t. d. udovoljim moje štovane goste, pak s toga se najtoplije preporučam.

Sa štovanjem
Čiril Gaspić.

PRVO SKLADIŠTE

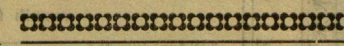
OBUČA ZA GOSPODJE, GOSPODU I DJECU

C. CHIABOV

Šibenik, Plokatu na vrh glavne ulice. blizu kazališta.

Velika zalihna raznovrsne kože, kože za podplate, gotove gornje dielove crevalja i ostale predmete zasjecajuće u postolarsku radnju. Postole za kupelji, kao što i masti svih boja za svjetljenje istih, koje se vrlo naći samo novom dućanu.

Cienne vrlo umjerenje, koje se ne hoje utakmice.

Restauracija „Sidru“
prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana, ŠIBENIK

Čast mi je obznaniti cienjeno občinstvo, da se u mojem lokalu toče izabrana vina, kao: dalmatinsko, istriansko, bijelo, desert, refosco i t. d., te dobro poznato pivo Sarajevsko. — — — Kuhinja je domaća prve vrsti, koja je obiskrbljena u svako doba toplim i mrlzim jelom. — — — Cienne sasvim umjerenje. — — — Preporučuje se vještovanjem Strika Anton.

Restauracija „Sidru“
prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana, ŠIBENIK

Ribari!

Obznanjujem gospodu ribare, da sam moje sasvim poduno skladište mreža, konaca, olova, suvra i inih stvari potrebitih za ribarenje prenelsa iz Malinske na Rieku kuća „Adria“; s toga molim zanimanike da se odsele unapried tamo obrati. Moja adresa ostaje: **Gilda Celebrini — Rieka — kuća „Adria“.**

Sa štovanjem

Gilda Celebrini.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnic

K. 1.000.000

Pričuvena zaklada 100.000

Centrala Dubrovnik - - - - -

- - Podružnica u Splitu i Zadru.

Priskrbljuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

ŠTENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razretnice založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždrieanja. Revizije srećaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupio ia bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa otkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
 " " " " 15 " " 3 1/2 %
 " " " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim.

(Sterlinam) uz uložničke Listove:

sa otkazom od 15 dana uz 2 1/2 %
 " " " " 30 " " 2 1/2 %
 " " " " 3 mjes. " 3 1/2 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepest 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznacnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana uloženja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Ōvara tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izriebanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznacnice na Beč, Aussig, Bielez, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predjume na vrijednosne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Konfiranja (Contrung-Lager).

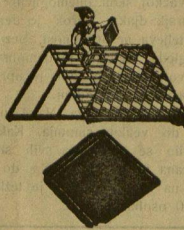
Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i drugocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osiguravaju vrijednote proti gubitim ždrieanja

Banca Commerciale Triestina.

VJEČNI KROV „DINARKA“

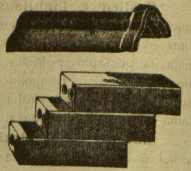

Josip Lovrić pok. Nikole KNIN.

PRVA

DALMATINSKA TVORNICA

CIMENT-PLOČA, CRIEPA, CIGLE, STUPOVA OD ARMIRANOG BETONA ZA OGRADE I VINOGRAD, KAO ŠTO I SVIH OSTALIH PROIZVODA OD CEMENTA, BETONA I ARMIRANOG BETONA

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislaviceva ulica br. 2. - - - - -
 PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiak, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

- a) osiguranja glavnicu za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.

2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.

3. Pučka osiguranja na male glavnicu bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi:	K 1,410.816.28
Od toga jamčevne zaklade:	K 1,000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko:	K 820.000.00
Izplaćene odštete:	K 2,619.582.36

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356.

PUTNICI PRIMAJU SE UZ Povoljne UVJETE.

Hrvatska Tiskara ŠIBENIK.

Izradjuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brosure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd.

Drži u zalih sve vrsti občinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

Solidna izradba. Umjerene cijene.

Naručbe obavljaju se brzo i točno po zahtjevu.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5. Vlasitna zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predjumeve na vrijednosne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izd je dozifake na sva glavnića tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjerjesije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsigurnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Vinko Majdič valjni mlin u KRANJU

proizvadjia najbolje vrsti pšeničnog brašna i brašna za krmad uz najniže cijene.

Najveća produktivnost - - - - -
 - - - - - Brza posluzba.

Ispravni zastupatelji za Dalmaciju i Bosnu-Hercegovinu, Imzev Sarajevo i Boku Kotorsku: Babic & Klein Zadar.

Zastupatelj za Boku Kotorsku: Radoslav G. Žurkić, Kotor.

Zastupatelj za okružje Pulj: Lacko Kriz, Pulj.

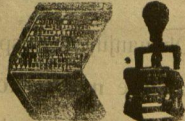
Zastupatelj za okružje Trst: Ateks. Rupnich i dr., Trst, Via Gugera NOVIO broj 11. 52-8

Oglašujte u „Hrv. Rieči“!

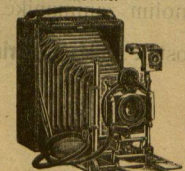
KNJIŽARA I PAPIRNICIA

IVANA GRAMNICA

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Preuzimlje naručbe svakovrstnih pečata od kautschucka vikovica.

Skladište fotografiskih aparata i svih nužgednih potrebitina.

preporuča svoj veliki izbor liepih HRVATSKIH, TALJANSKIH, NJEMAČKIH I FRANCUZKIH KNJIGA, romana, slovnica, riečnika, onda pisanih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima preplate na sve hrvatske i strane časopise uz originalnu cijenu sa tađnim i brzim dostavljanjem u kuću. Velika zalih svakovrstnih toplomjera, zwieker-naočala od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama. VANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

Skladište najboljih i najsigurnijih i vaćih strojeva „SINGER“ najnovijih sistema.